

Neuvoston päätelmät, annettu 10 päivänä toukokuuta 2012, kulttuuriaineiston digitoinnista ja sähköisestä saatavuudesta sekä digitaalisesta säilyttämisestä

(2012/C 169/02)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

KATSOO SEURAAVAA:

— Jäsenvaltioiden kulttuuriaineiston digitoinnilla ja sähköisellä saatavuudella sekä sen pitkäaikaisella digitaalisella säilyttämisellä on keskeinen merkitys siinä, että kaikilla olisi mahdollisuus päästä osallisiksi kulttuurista ja tiedosta digitaaliaikakautena, samoin kuin Euroopan kulttuuriperinnön rikkauten ja moninaisuuden esille tuomisessa.

— Digitoitu kulttuuriaineisto on tärkeä resurssi Euroopan kulttuurialalle ja luoville aloille ⁽¹⁾. Jäsenvaltioiden kulttuuriaineiston digitointi ja sen asettaminen sähköisesti saataville edistää sekä kansallisesti että rajat ylittäen talouskasvua ja työpaikkojen luomista sekä digitaalisten sisämarkkinoiden toteutumista uusien ja innovatiivisten verkkotuotteiden ja -palvelujen tarjonnan kasvun kautta.

— Tarvitaan koordinoituja unionin tason toimia synergian luomiseksi asiaa koskevien kansallisten toimien välillä sekä sen varmistamiseksi, että Euroopan kulttuuriperinnön sähköisessä saatavuudessa saavutetaan kriittinen massa.

— EU:n tason digitointityön ja yhteistoiminnan perusta on muuttunut sen jälkeen, kun neuvosto antoi vuonna 2006 päätelmät kulttuuriaineiston digitoinnista ja sähköisestä saatavuudesta sekä digitaalisesta säilyttämisestä ⁽²⁾. Euroopan digitaalinen kirjasto Europeana perustettiin vuonna 2008 Euroopan digitaalisen kulttuuriperinnön yhteiseksi monikieliseksi portaaliksi, ja sen jatkok kehittämistä koskeva ohjelma vahvistettiin vuonna 2010 annetuissa neuvoston päätelmissä "Europeana: seuraavat askeleet" ⁽³⁾,

1. PANEE TYYTYVÄISENÄ MERKILLE

— komission 27. lokakuuta 2011 kulttuuriaineiston digitoinnista ja sähköisestä saatavuudesta sekä digitaalisesta säilyttämisestä antaman suosituksen ⁽⁴⁾ (2011/711/EU) osana Euroopan digitaalistrategiaa ⁽⁵⁾,

2. ON TIETOINEN

— jäsenvaltioissa parhaillaan toteutettavista toimista kulttuuriinstituuttien aineistojen digitoimiseksi ja niiden saattamiseksi verkkoon sekä ponnistuksista rahoituksen hankkimiseksi digitoinnille talouskriisin vallitessa,

— Europeanaan osallistuvien jäsenvaltioiden instituutioiden ja sisällönkeruusta vastaavien kansallisten toimijoiden European yhteydessä tekemästä arvokkaasta työstä sekä sisällön että koordinoinnin osalta,

⁽¹⁾ Euroopan kilpailukykyraportissa vuodelta 2010 todetaan luovien alojen vastaavan 3,3 prosentin osuutta EU:n BKT:stä ja 3 prosentin osuutta EU:n työllistävyydestä.

⁽²⁾ EUVL C 297, 7.12.2006, s. 1.

⁽³⁾ EUVL C 137, 27.5.2010, s. 19.

⁽⁴⁾ EUVL L 283, 29.10.2011, s. 39.

⁽⁵⁾ KOM(2010) 245 lopullinen, s. 2.

— siitä, että vaikka Euroopan kulttuuriperinnön digitoinnissa on edistytty, lisätoimet ovat tarpeen, jotta tuo perintö muodostuisi kestäväksi resurssiksi Euroopan kansalaisille ja taloudelle digitaaliaikakaudella,

3. KOROSTAA, ETTÄ

— Euroopan kulttuuriperinnön rikkaus on saatava esille verkko-ympäristöön ja on edistettävä sisällön ja uusien verkkopalvelujen luomista osana tietoyhteiskuntaa ja tietoperustaista taloutta,

— on olennaisen tärkeää varmistaa European pitkäaikainen elinkelpoisuus – myös hallinnollisesti ja rahoituksen osalta – ja on jatkettava sen kehittämistä Euroopan digitaalisen kulttuuriperinnön yhteisenä monikielisenä portaalina ja luovien alojen arvokkaana resurssina muun muassa parantamalla kaikenlaisten digitoitujen kulttuuriaineistojen (tekstien, audiovisuaalisen aineiston, museoesineiden, arkistoaineistojen jne.) laatua ja monipuolisuutta,

— tarvitaan jäsenvaltioiden ja komission yhteistyössä toteuttamia toimia, joilla edistetään European tuotavaa sisältöä koskevia laatu- ja teknisiä standardeja,

— on jatkettava työtä, joka koskee digitoinnille ja metatiedolle asetettavia teknisiä standardeja, myös European puitteissa, minkä tarkoituksena on hyödyttää sekä digitaalisen aineiston saatavuutta että sen pitkäaikaista säilyttämistä,

— kaiken taustalla on visio kaikkien asiaankuuluvien kumppanien yhteistoiminnasta, jotta European kautta käytettävissä aineistossa vältettäisiin 1900-lukua koskeva "musta aukko". Lisäksi sivuston kautta on tuotava saataville enemmän tekijänoikeuksien suojaamaa aineistoa,

— on edistettävä aktiivisesti vapaaehtoisuuteen perustuvien sopimusten ⁽⁶⁾ tekoa kaupallisen levityksen ulkopuolella olevien teosten laajamittaisesta digitoinnista ja sähköisestä saatavuudesta ja toteutettava tarvittavat toimenpiteet, joilla taataan kansallisissa ja rajatylittävissä yhteyksissä edellytetty oikeusvarmuus,

— Euroopan kulttuuriperinnön digitointi ja sähköinen saatavuus olisi toteutettava immateriaalioikeudet täysin huomiioon ottaen,

⁽⁶⁾ Sidosryhmien edustajat allekirjoittivat komission järjestämän sidosryhmien vuoropuhelun pohjalta Brysselissä 20. syyskuuta 2011 yhteisymmärryspöytäkirjan sellaisten teosten digitointiä ja saataville asettamista koskevista peruserätyksistä, jotka eivät ole kaupallisesti saatavilla.

4. PANEE MERKILLE

- Euroopan kulttuuriperinnön saattamista verkkoon pohtineen asiantuntijaryhmän (*Comité des Sages*) raportin ”The New Renaissance” ⁽¹⁾ ja komission äskettäin esittämän lainsäädäntöehdotuksen digitaalipalvelujen infrastruktuureista, Euroopan rahoitus mukaan luettuna, osana Verkkojen Eurooppa -välinettä ⁽²⁾ sekä lainsäädäntöehdotukset niin sanotuista orvoista teoksista ⁽³⁾ ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä ⁽⁴⁾.

5. KEHOTTAJAA JÄSENVALTIOITA

- toteuttamaan tarvittavat toimet liitteessä esitettyjen ensisijaisien tavoitteiden mukaisesti tarkoituksena
 - vakiinnuttaa kulttuuriaineiston digitointia koskevat jäsenvaltioiden strategiat ja tavoitteet,
 - vakiinnuttaa digitoinnin organisointi ja digitoinnin rahoitus, myös edistämällä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia,
 - parantaa kulttuuriaineiston sähköisen saatavuuden ja käytön perusedellytyksiä,
 - osallistua Euroopan jatkokehittämiseen, muun muassa kehittämällä kulttuuri-instituutioita tuomaan sivustolle kaikki olennainen digitoitu kulttuuriaineisto,
 - huolehtimalla digitaalisen aineiston pitkäaikaisesta säilyttämisestä,
- ja ottamaan samalla huomioon eri tasot digitoinnissa edistymisessä ja digitointiin sovelletut erilaiset lähestymistavat sekä julkisen talouden vakauttamiseksi jäsenvaltioissa toteutettavat toimet kokonaisuudessaan,

6. PYYTÄÄ KOMISSIOTA

- antamaan edelleen tukea Europeanalle, joka toimii Euroopan digitaalisen kulttuuriperinnön yhteisenä monikielisenä portaalina, neuvoston Europeanasta vuonna 2010 antamien päätelmien mukaisesti;
- keräämään, analysoimaan ja levittämään jäsenvaltioiden ja unionin tason tuloksia ja kokemuksia, esittämään tältä pohjalta kahden vuoden välein kertomuksen edistymisestä digitoinnissa, sähköisessä saatavuudessa ja digitaalisessa säilyttämisessä,
- ja tukemaan tiedon ja hyvien käytäntöjen vaihtoa, myös julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksista ja digitointiin sovellettavista standardeista,

7. PYYTÄÄ JÄSENVALTIOITA, KOMISSIOTA JA EUROPEANAA TOIMIVALTANSAN PUITTEISSA

- jatkamaan Europeanasta vuonna 2010 annettujen neuvoston päätelmien mukaisesti Euroopan sisällöllistä kehittämissuunnitelmaa koskevaa työtä, mukaan lukien yksittäisissä jäsenvaltioissa valittujen Euroopan kulttuuriperinnön mestariteosten osalta,
- lisäämään suuren yleisön tietoisuutta Europeanasta,
- edistämään Euroopan välityksellä saatavilla olevan aineiston ja siihen liittyvän metatiedon käyttöä innovointiin noudattaen samalla täysin immateriaalioikeuksia,
- kehittämään Europeanasta entistäkin helppokäyttöisemmän portaalin,
- edistymään konkreettisesti Euroopan hallinnollista rakennetta koskevilla keskusteluilla.

⁽¹⁾ [http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/comite_des_sages/index_\(lg\).htm](http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/comite_des_sages/index_(lg).htm)

⁽²⁾ KOM(2011) 665 lopullinen/3.

⁽³⁾ KOM(2011) 289 lopullinen.

⁽⁴⁾ KOM(2011) 877 lopullinen.

LIITE

Ensisijaiset toimet ja ohjeellinen aikataulu

Esitetty toimia ja tavoitteita koskeva aikataulu on tarkoitettu jäsenvaltioiden työskentelyn ohjeelliseksi etenemissuunnitelmaksi vuosia 2012–2015 varten.

1. Niiden kulttuuriaineiston digitointia koskevien strategioiden ja tavoitteiden vakiinnuttaminen seuraavasti:

Digitoinnille asetettavien tavoitteiden vakiinnuttaminen ja tarpeen mukaan digitoinnin painoarvon säilyttäminen tai lisääminen vuoden 2012 loppuun mennessä;
Digitoitavan aineiston valintaa sekä aineiston esittämistä sähköisessä muodossa koskevien standardien kehittäminen vuoteen 2013 mennessä ja teknisten standardien käyttöönotto yhteentoimivuuden ja sisällön migraation varmistamiseksi. Vapaasti käytettävissä olevan aineiston osalta standardeilla olisi kannustettava mahdollisimman laajaan saatavuuteen ja uudelleenkäyttöön ja rajoitettava häiritsevien vesileimojen käyttöä tai muita visuaalisia suojaustoimia, jotka vähentävät tällaisen aineiston käytettävyyttä;
Digitoinnin edistymisen seurannan tehostaminen, jotta voidaan laatia kansallisen tason katsauksia ja osallistua EU:n tason yleiskatsauksen laatimiseen;
Osallistuminen vuoden 2013 loppuun mennessä komission suorittamaan digitoinnin ja digitaalisen säilyttämisen edistymisen arviointiin EU:n tasolla.

2. Digitoinnin organisoinnin ja digitoinnin rahoituksen vakiinnuttaminen, mukaan lukien julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien avulla, seuraavasti:

Kulttuurilaitosten ja yksityisen sektorin välisten digitointia koskevien kumppanuuksien kannustaminen pitäen lähtökohtana komission suosituksessa 2011/711/EU esitetyjä perusteita;
Mahdollisuuksien mukaan EU:n rakennerahastojen hyödyntäminen digitoitintoimien yhteisrahoittamiseksi ⁽¹⁾ ;
Sellaisten toimenpiteiden edistäminen, joilla optimoidaan digitointivalmiuksien käyttö mittakaavaetujen saavuttamiseksi pitäen myös mielessä rajatylittävän yhteistoiminnan tarjoamat mahdollisuudet.

3. Kulttuuriaineiston sähköisen saatavuuden ja käytön perusedellytysten parantaminen seuraavin tavoin:

Varmistetaan, että vapaasti käytettävissä oleva aineisto pysyy periaatteessa vapaasti käytettävissä olevana digitoinnin jälkeenkin, immateriaalioikeuksia täysin kunnioittaen;
Edistetään vapaaehtoisia sidosryhmien sopimuksia ja muita mekanismeja, joilla helpotetaan kaupallisen levityksen ulkopuolella olevien teosten digitointia ja sähköistä saatavuutta.

4. Euroopean jatkokehittämiseen osallistuminen seuraavilla tavoilla:

Kannustetaan kulttuurilaitoksia sekä kustantajia ja muita oikeudenhaltijoita antamaan digitoidut aineistonsa mahdollisuuksien mukaan käyttöön Euroopean kautta ottaen huomioon komission suosituksen 2011/711/EU liitteessä II sisällön lisäämiselle Euroopeaan asetetut ohjeelliset vähimmäistavoitteet;
Asetetaan kulttuurin tai historian kannalta merkittäviä teoksia ja kohteita, mukaan lukien yksittäisissä jäsenvaltioissa valittuja mestariteoksia, saataville Euroopean kautta;
Saatetaan päätökseen vuoden 2012 loppuun mennessä etenemissuunnitelmat sisällön viemiseksi Euroopeaan neuvoston vuonna 2010 antamien päätelmien mukaisesti ottaen huomioon tarve viedä Euroopeaan merkittävää, jo digitoitua aineistoa;
Edistetään keräämistä kansallisella tasolla esimerkiksi perustamalla tai vahvistamalla kansallisia keruuorganisaatioita ja tukemalla rajatylittäviä Euroopean keruuorganisaatioita;
Kannustetaan yhteisten digitointistandardien käyttämiseen ja pysyvien tunnisteiden järjestelmälliseen käyttämiseen;

⁽¹⁾ Nämä päätelmät eivät vaikuta neuvotteluihin seuraavasta monivuotisesta rahoituskehiksestä.

Kannustetaan sen metadatan laajaan ja vapaaseen käytettävyyteen, jota kulttuurilaitokset toimittavat Europeanalle uudelleenkäyttöä ja innovatiivisia sovelluksia varten;

Tehdään Europeanaa tunnetuksi suuren yleisön keskuudessa kiinnittäen huomiota erityisesti lapsiin ja nuoriin.

5. Digitaalisen aineiston pitkäaikaisen säilyttämisen varmistaminen seuraavilla tavoilla:

Digitaalisen aineiston pitkäaikaista säilyttämistä koskevien strategioiden edistäminen ja tehostaminen ja tähän liittyvien täytäntöönpanosuunnitelmien laatiminen;

Keskinäinen tietojenvaihto digitaalisen aineiston pitkäaikaista säilyttämistä koskevista strategioista ja toimintasuunnitelmista;

Digitaalisen aineiston pitkäaikaisen säilyttämisen edellyttämien oikeudellisten puite-ehtojen varmistaminen sille, että digitaalista kulttuuriaineistoa voidaan säilyttämistarkoituksessa jäljentää ja siirtää suuressa määrin noudattaen täysin tekijänoikeuksia koskevaa Euroopan unionin ja kansainvälistä lainsäädäntöä;

Tarvittavien oikeudellisten järjestelyjen toteuttaminen digitaalisessa muodossa luodun aineiston tallettamista varten, jotta sen pitkäaikainen säilyminen voidaan taata;

Muissa jäsenvaltioissa tapahtuneen kehityksen huomioon ottaminen, kun vahvistetaan tai saatetaan ajan tasalle alun perin digitaalisessa muodossa luodun aineiston tallettamista koskevia politiikkoja ja menettelyjä, jotta vältettäisiin talletusjärjestelyjen suuri vaihtelu;

Sen varmistaminen, että riittävästi kuvaavaa ja teknistä metadataa ja pysyviä tunnisteita tuotetaan erottamattomana osana digitointiprosessia tai kun luodaan alkuaan digitaalista aineistoa.